

Shree Lakeni Kumar Pri. School Ta., Dist. Botad

Std. 6 to 8

Sub.- Maths-Science

Learning Points

**Created By-
Sandip Khabhaliya**

ધોરણ-8 ગણિત (પ્રથમ સત્ર)

1.સંમેય સંખ્યા		3. ચતુષ્કોણની સમજ		સ્વાધ્યાય 4.1	
1.2	સંમેય સંખ્યાનાં ગુણધર્મો	3.1	પ્રાસ્તાવિક	4.2.2	જ્યારે બે વિકર્ણ અને ત્રણ બાજુ આપી હોય
1.2.1	સંવૃત્તતા	3.2	બહુકોણ		સ્વાધ્યાય 4.2
1.2.2	ક્રમનો ગુણધર્મ	3.2.1	બહુકોણનું વર્ગીકરણ	4.2.3	જ્યારે પાસ-પાસેની બે બાજુઓ અને ત્રણ ખૂણા જાણતા હોઈએ
1.2.3	જૂથનો ગુણધર્મ	3.2.2	વિકર્ણ		સ્વાધ્યાય 4.3
1.2.4	શૂન્યની ભૂમિકા	3.2.3	બહિર્મુખ અને અંતર્મુખ બહુકોણ	4.2.4	જ્યારે ત્રણ બાજુ અને તેના બે અંતર્ગત ખૂણા આપ્યા હોય
1.2.5	1 ની ભૂમિકા	3.2.4	નિયમિત અને અનિયમિત બહુકોણ		સ્વાધ્યાય 4.4
1.2.6	સંખ્યાની વિરોધી સંખ્યા	3.2.5	ખુણાના સરવાળાનો ગુણધર્મ	4.3	કેટલાક ખાસ કિસ્સાઓ
1.2.7	વ્યસ્ત સંખ્યા		સ્વાધ્યાય 3.1		સ્વાધ્યાય 4.5
1.2.8	સંમેય સંખ્યા માટે ગુણાકારનું સરવાળા પર વિભાજન	3.3	એક બહુકોણનાં બહિષ્કોણનાં માપનો સરવાળો	5. માહિતીનું નિયમન	
	સ્વાધ્યાય 1.1		સ્વાધ્યાય 3.2	5.1	માહિતી
1.3	સંમેય સંખ્યાનું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ	3.4	ચતુષ્કોણનાં પ્રકાર	5.2	માહિતીની ગોઠવણી
1.4	બે સંમેય સંખ્યાઓ વચ્ચેની સંમેય સંખ્યાઓ	3.4.1	સમલંબ ચતુષ્કોણ	5.3	વર્ગીકૃત માહિતી
	સ્વાધ્યાય 1.2	3.4.2	પતંગાકાર ચતુષ્કોણ	5.3.1	લંબઆલેખની ખાસ રજૂઆત
2. એક ચલ સુરેખ સમીકરણ		3.4.3	સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ		સ્વાધ્યાય 5.1
2.1	પ્રાસ્તાવિક	3.4.4	સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણનાં અંગો	5.4	વર્તુળ આલેખ/પાઇ ચાર્ટ
2.2	એક બાજુ સુરેખ પદાવલી હોય અને બીજી બાજુ સંખ્યા હોય તેવા સમીકરણોનો ઉકેલ	3.4.5	સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણનાં ખૂણાઓ	5.4.1	પાઇ ચાર્ટ દોરવો
	સ્વાધ્યાય 2.1	3.4.6	સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણનાં વિકર્ણ		સ્વાધ્યાય 5.2
2.3	કેટલાક ઉપયોગ		સ્વાધ્યાય 3.3	5.5	તક અને સંભાવના
	સ્વાધ્યાય 2.2	3.5	વિશિષ્ટ સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ	5.5.1	પરિણામ મેળવવું
2.4	બંને બાજુ ચલ હોય તેવા સમીકરણોનો ઉકેલ	3.5.1	સમબાજુ ચતુષ્કોણ	5.5.2	સમસંભાવી શક્યતાઓ
	સ્વાધ્યાય 2.3	3.5.2	લંબચોરસ	5.5.3	તક અને સંભાવના વચ્ચે સંબંધ
2.5	થોડાક વધારે ઉદાહરણો	3.5.3	ચોરસ	5.5.4	શક્યતા ઘટના સ્વરૂપે
	સ્વાધ્યાય 2.4		સ્વાધ્યાય 3.4	5.5.5	વ્યાવહારિક જીવનમાં તકો અને સંભાવનાઓ
2.6	સમીકરણનું સરળ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરણ	4. પ્રાયોગિક ભૂમિતિ			સ્વાધ્યાય 5.3
	સ્વાધ્યાય 2.5	4.1	પ્રાસ્તાવિક	6. વર્ગ અને વર્ગમૂળ	
2.7	સુરેખ સ્વરૂપે બદલી શકાય તેવા સમીકરણ	4.2	ચતુષ્કોણ રચો	6.1	પ્રાસ્તાવિક
	સ્વાધ્યાય 2.6	4.2.1	જ્યારે ચાર બાજુ અને એક વિકર્ણની લંબાઇ આપ્યા હોય	6.2	વર્ગ સંખ્યાઓના ગુણધર્મો

6.3	કેટલીક રસપ્રદ પેટર્ન	8.4	વેચાણ અને ખરીદી સંબંધીત કિંમત
	સ્વાધ્યાય 6.1	8.5	GST આધારિત પ્રશ્નો
6.4	સંખ્યાઓનો વર્ગ શોધવો		સ્વાધ્યાય 8.2
6.4.1	વર્ગ શોધવા માટેની અન્ય રીતો	8.6	ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ
6.4.2	પાયથાગોરીઅન ત્રિપુટીઓ	8.7	ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજનાં સૂત્રની તારવણી
	સ્વાધ્યાય 6.2	8.8	વાર્ષિક ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજદર
6.5	વર્ગમૂળ	8.9	ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજના સૂત્રની ઉપયોગિતા
6.5.1	વર્ગમૂળ શોધવું		સ્વાધ્યાય 8.3
6.5.2	પુનરાવર્તિત બાદબાકીની મદદથી વર્ગમૂળ શોધવું		
6.5.3	અવિભાજ્ય અવયવીકરણની મદદથી વર્ગમૂળ શોધવું		
	સ્વાધ્યાય 6.3		
6.5.4	ભાગાકારની રીતે વર્ગમૂળ શોધવું		
6.6	દશાંશ સંખ્યાઓનું વર્ગમૂળ		
6.7	વર્ગમૂળનું અનુમાન કરવું		
	સ્વાધ્યાય 6.4		
7. ઘન અને ઘનમૂળ			
7.1	પ્રાસ્તાવિક		
7.2	ઘન		
7.2.1	કેટલીક રસપ્રદ પેટર્ન		
	સ્વાધ્યાય 7.1		
7.3	ઘનમૂળ		
7.3.1	અવિભાજ્ય અવયવીકરણની મદદથી ઘનમૂળ		
7.3.2	ઘન સંખ્યાનું ઘનમૂળ		
	સ્વાધ્યાય 7.2		
8. રાશિઓની તુલના			
8.1	ગુણોત્તર અને ટકાવારીનું પુનરાવર્તન		
	સ્વાધ્યાય 8.1		
8.2	ટકાવારીમા વધારો કે ઘટાડો શોધવો		
8.3	વળતર શોધવું		

ધોરણ-7 ગણિત (પ્રથમ સત્ર)

1. પૂર્ણાંક સંખ્યા		2. અપૂર્ણાંક અને દશાંશ સંખ્યાઓ		3.4	પ્રતિનિધિ મૂલ્યો
1.1	પરિચય	2.1	પરિચય	3.5	અંકગણિતીય સરાસરી
1.2	પુનરાવર્તન	2.2	અપૂર્ણાંક વિશે તમે કઈ કઈ બાબતો શીખ્યા છો	3.5.1	વિસ્તાર
	સ્વાધ્યાય 1.1		સ્વાધ્યાય 2.1		સ્વાધ્યાય 3.1
1.3	પૂર્ણાંક સંખ્યાઓના સરવાળા અને બાદબાકી ના ગુણધર્મો	2.3	અપૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર	3.6	બહુલક
1.3.1	સરવાળા વિશે સંવૃત્તતા	2.3.1	અપૂર્ણાંકોનો પૂર્ણ સંખ્યા સાથે ગુણાકાર	3.6.1	વિસ્તૃત માહિતીનો બહુલક
1.3.2	બાદબાકી વિશે સંવૃત્તતા		સ્વાધ્યાય 2.2	3.7	મધ્યસ્થ
1.3.3	ક્રમનો ગુણધર્મ	2.3.2	અપૂર્ણાંક વડે અપૂર્ણાંકનો ગુણાકાર		સ્વાધ્યાય 3.2
1.3.4	જૂથનો ગુણધર્મ		સ્વાધ્યાય 2.3	3.8	જુદા જુદા હેતુઓ માટે લંબચાલોખનો ઉપયોગ
1.3.5	સરવાળાનો તટસ્થતાનો ગુણધર્મ	2.4	અપૂર્ણાંકોનો ભાગાકાર	3.8.1	પ્રમાણમાપ અથવા સ્કેલની પસંદગી કરવી
	સ્વાધ્યાય 1.2	2.4.1	અપૂર્ણાંક દ્વારા પૂર્ણ સંખ્યાનો ભાગાકાર		સ્વાધ્યાય 3.3
1.4	પૂર્ણાંક સંખ્યાઓનો ગુણાકાર	2.4.2	પૂર્ણ સંખ્યા દ્વારા અપૂર્ણાંકનો ભાગાકાર	3.9	તક અને સંભાવના
1.4.1	ધન અને ઋણ પૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર	2.4.3	અપૂર્ણાંક દ્વારા અન્ય અપૂર્ણાંકનો ભાગાકાર	3.9.1	તક
1.4.2	બે ઋણ પૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર		સ્વાધ્યાય 2.4		સ્વાધ્યાય 3.4
1.4.3	ત્રણ કે તેથી વધુ ઋણ પૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર	2.5	તમે દશાંશ સંખ્યા વિષે ખૂબ સારી રીતે શીખ્યા છો	4. સાદા સમીકરણ	
1.5	પૂર્ણાંક સંખ્યાઓના ગુણાકાર વિશેના ગુણધર્મો		સ્વાધ્યાય 2.5	4.1	મનવાંચન રમત
1.5.1	ગુણાકાર વિશે સંવૃત્તતા	2.6	દશાંશ સંખ્યાઓનાં ગુણાકાર	4.2	સમીકરણની રચના
1.5.2	ગુણાકાર માટેનો ક્રમનો ગુણધર્મ	2.6.1	દશાંશ સંખ્યાનાં 10,100,1000 વડે ગુણાકાર	4.3	આપણે જાણીએ છીએ તેની સમીક્ષા
1.5.3	શૂન્ય વડે ગુણાકાર		સ્વાધ્યાય 2.6	4.4	સમીકરણ શુ છે
1.5.4	ગુણાકારની તટસ્થ સંખ્યા	2.7	દશાંશ સંખ્યાઓના ભાગાકાર		સ્વાધ્યાય 4.1
1.5.5	ગુણાકાર માટે જૂથનો નિયમ	2.7.1	10,100,1000 વડે ભાગાકાર	4.4.1	સમીકરણ ઉકેલવા
1.5.6	વિભાજનનો ગુણધર્મ	2.7.2	દશાંશ સંખ્યાનો પૂર્ણ સંખ્યા વડે ભાગાકાર		સ્વાધ્યાય 4.2
1.5.7	ગુણાકારને સરળ બનાવવા	2.7.3	દશાંશ સંખ્યાનો બીજી દશાંશ સંખ્યા સાથેનો ભાગાકાર	4.5	વધારે સમીકરણ
	સ્વાધ્યાય 1.3		સ્વાધ્યાય 2.7	4.6	ઉકેલથી સમીકરણ સુધી
1.6	પૂર્ણાંકોનો ભાગાકાર	3. માહિતીનું નિયમન			સ્વાધ્યાય 4.3
1.7	પૂર્ણાંકના ભાગાકારનાં ગુણધર્મો	3.1	પ્રસ્તાવના	4.7	વ્યાવહારુ પરિસ્થિતિમાં સરળ સમીકરણની ઉપયોગીતા
	સ્વાધ્યાય 1.4	3.2	માહિતીનો સંગ્રહ		સ્વાધ્યાય 4.4
		3.3	માહિતીની ગોઠવણી		

5. રેખા અને ખૂણા		સ્વાધ્યાય 6.5		સ્વાધ્યાય 8.3
5.1	પ્રસ્તાવના	7. ત્રિકોણની એકરૂપતા		
5.2	સંબંધિત ખૂણાઓ	7.1	પ્રસ્તાવના	
5.2.1	કોટિકોણ	7.2	સમતલીય આકૃતિની એકરૂપતા	
5.2.2	પૂરકકોણ	7.3	રેખાખંડોમાં એકરૂપતા	
5.2.3	આસન્નકોણ	7.4	ખૂણાઓમાં એકરૂપતા	
5.2.4	રેખિક જોડ	7.5	ત્રિકોણની એકરૂપતા	
5.2.5	અભિકોણ		સ્વાધ્યાય 7.1	
	સ્વાધ્યાય 5.1	7.6	ત્રિકોણની એકરૂપતા માટેની શરતો	
5.3	રેખાઓની જોડ	7.7	કાટકોણ ત્રિકોણમાં એકરૂપતા	
5.3.1	છેદતી રેખાઓ		સ્વાધ્યાય 7.2	
5.3.2	છેદિકા	8. રાશિઓની તુલના		
5.3.3	છેદિકાથી બનતા ખૂણાઓ	8.1	પ્રસ્તાવના	
5.3.4	સમાંતર રેખાની છેદિકા	8.2	સમાન ગુણોત્તર	
5.4	સમાંતર રેખાઓની ચકાસણી		સ્વાધ્યાય 8.1	
	સ્વાધ્યાય 5.2	8.3	ટકાવારી-રાશિઓની સરખામણી કરવાની બીજી રીત	
6. ત્રિકોણ અને તેના ગુણધર્મો		8.3.1	ટકાવારીનો અર્થ	
6.1	પ્રસ્તાવના	8.3.2	અપૂર્ણાંક સંખ્યાઓને ટકામાં ફેરવવી	
6.2	ત્રિકોણની મધ્યગાઓ	8.3.3	દશાંશોનું ટકામાં રૂપાંતર	
6.3	ત્રિકોણનો વેધ	8.3.4	ટકાનું અપૂર્ણાંક અથવા દશાંશોમાં રૂપાંતર	
	સ્વાધ્યાય 6.1	8.3.5	અંદાજિત કિંમત સાથે ગમ્મત	
6.4	ત્રિકોણનો બહિષ્કોણ અને તેના ગુણધર્મો	8.4	ટકાનો ઉપયોગ	
	સ્વાધ્યાય 6.2	8.4.1	ટકાનું અર્થઘટન	
6.5	ત્રિકોણનાં ખૂણાનાં સરવાળાનો ગુણધર્મ	8.4.2	ટકાનું કેટલામાં રૂપાંતરણ	
	સ્વાધ્યાય 6.3		સ્વાધ્યાય 8.2	
6.6	બે વિશિષ્ટ ત્રિકોણ: સમબાજુ અને સમદ્વિબાજુ	8.4.3	ગુણોત્તરમાંથી ટકા	
6.7	ત્રિકોણની બે બાજુની લંબાઈનો સરવાળો	8.5	વસ્તુના ભાવ સાથે સંબંધ અથવા ખરીદ અને વેચાણ	
	સ્વાધ્યાય 6.4	8.6	સાદુ વ્યાજ અથવા ઉછીના પૈસા પરનો ચાર્જ	
6.8	કાટકોણ ત્રિકોણ અને પાચથાગોરસનો ગુણધર્મ	8.6.1	એકથી વધુ વર્ષ માટે વ્યાજ	

ધોરણ-6 ગણિત (પ્રથમ સત્ર)

1. સંખ્યા પરિચય			સ્વાધ્યાય 2.1	4.5	છેદતી રેખા
1.1	પ્રાસ્તાવિક	2.4	પૂર્ણ સંખ્યાનાં ગુણધર્મો	4.6	સમાંતર રેખાઓ
1.2	સંખ્યાઓની સરખામણી		સ્વાધ્યાય 2.2	4.7	કિરણ
1.2.1	તમે કેટલી સંખ્યા બનાવી શકો છો	2.5	પૂર્ણ સંખ્યાઓનું સ્વરૂપ		સ્વાધ્યાય 4.1
1.2.2	અંકોની અદલા બદલી		સ્વાધ્યાય 2.3	4.8	વક્ર
1.2.3	10,000 નો પરિચય	3. સંખ્યા સાથે રમત		4.9	બહુકોણ
1.2.4	સ્થાનકિંમતનું પુનરાવર્તન	3.1	પ્રાસ્તાવિક		સ્વાધ્યાય 4.2
1.2.5	1,00,000 નો પરિચય	3.2	અવયવ અને અવયવી	4.10	ખૂણો
1.2.6	મોટી સંખ્યા		સ્વાધ્યાય 3.1		સ્વાધ્યાય 4.3
1.2.7	મોટી સંખ્યાના વાચન અને લેખનમાં સહાય	3.3	અવિભાજ્ય અને વિભાજ્ય સંખ્યાઓ	4.11	ત્રિકોણ
	સ્વાધ્યાય 1.1		સ્વાધ્યાય 3.2		સ્વાધ્યાય 4.4
1.3	વ્યવહારમાં મોટી સંખ્યાઓ	3.4	સંખ્યાની વિભાજ્યતાની યાવીઓ	4.12	ચતુષ્કોણ
	સ્વાધ્યાય 1.2		સ્વાધ્યાય 3.3		સ્વાધ્યાય 4.5
1.3.1	અંદાજ	3.5	સામાન્ય અવયવ અને સામાન્ય અવયવી	4.13	વર્તુળ
1.3.2	આસન્નમૂલ્ય દ્વારા નજીકના દસનો અંદાજ		સ્વાધ્યાય 3.4		સ્વાધ્યાય 4.6
1.3.3	આસન્નમૂલ્ય દ્વારા નજીકના સોનો અંદાજ	3.6	વિભાજ્યતાનાં કેટલાક વધારે નિયમો	5. પાયાનાં આકારોની સમજૂતી	
1.3.4	આસન્નમૂલ્ય દ્વારા નજીકનાં હજારનો અંદાજ	3.7	અવિભાજ્ય અવયવ	5.1	પ્રાસ્તાવિક
1.3.5	સંખ્યાની ગોઠવણીને આધારે અંદાજિત પરીણામો		સ્વાધ્યાય 3.5	5.2	રેખાખંડનું માપન
1.3.6	સરવાળા અને તફાવતનો અંદાજ	3.8	ગુ.સા.અ.		સ્વાધ્યાય 5.1
1.3.7	ગુણાકારનો અંદાજ		સ્વાધ્યાય 3.6	5.3	ખૂણો, કાટખૂણો અને સરળકોણ
	સ્વાધ્યાય 1.3	3.9	લ.સા.અ.		સ્વાધ્યાય 5.2
1.4	કૌંસનો ઉપયોગ	3.10	ગુ.સા.અ. અને લ.સા.અ. નાં કેટલાક બીજા ઉદાહરણો	5.4	ખૂણો, લઘુકોણ, ગુરુકોણ, પ્રતિબિંબકોણ
1.4.1	કૌંસનો વિસ્તરણ		સ્વાધ્યાય 3.7		સ્વાધ્યાય 5.3
1.5	રોમન અંક	4. ભુમિતિનાં પાયાનાં ખ્યાલો		5.5	ખૂણો માપવો
2. પૂર્ણ સંખ્યાઓ		4.1	પ્રાસ્તાવિક		સ્વાધ્યાય 5.4
2.1	પ્રાસ્તાવિક	4.2	બિંદુ	5.6	લંબરેખાઓ
2.2	પૂર્ણ સંખ્યાઓ	4.3	રેખાખંડ		સ્વાધ્યાય 5.5
2.3	સંખ્યારેખા	4.4	રેખા	5.7	ત્રિકોણનું વર્ગીકરણ

	સ્વાધ્યાય 5.6		સ્વાધ્યાય 7.3
5.8	ચતુષ્કોણ	7.8	સમચ્છેદી અપૂર્ણાંકો
	સ્વાધ્યાય 5.7	7.9	અપૂર્ણાંકોની તુલના
5.9	બહુકોણ	7.9.1	સમચ્છેદી અપૂર્ણાંકોની સરખામણી
	સ્વાધ્યાય 5.8	7.9.2	વિષમચ્છેદી અપૂર્ણાંકોની સરખામણી
5.10	ત્રિપરિમાણીય આકારો		સ્વાધ્યાય 7.4
	સ્વાધ્યાય 5.9	7.10	અપૂર્ણાંકોનો સરવાળો અને બાદબાકી
6. પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ		7.10.1	અપૂર્ણાંકોના સરવાળા અને બાદબાકી
6.1	પ્રાસ્તાવિક		સ્વાધ્યાય 7.5
6.1.1	મને નિશાની દ્વારા દર્શાવો	7.10.2	અપૂર્ણાંકોના સરવાળા અને બાદબાકી
6.2	પૂર્ણાંકો		સ્વાધ્યાય 7.6
6.2.1	સંખ્યારેખા પર પૂર્ણાંકોનું નીરૂપણ		
6.2.2	પૂર્ણાંકોમાં ક્રમબદ્ધતા		
	સ્વાધ્યાય 6.1		
6.3	પૂર્ણાંકોનો સરવાળો		
6.3.1	સંખ્યારેખા પર પૂર્ણાંકોનો સરવાળો		
	સ્વાધ્યાય 6.2		
6.4	સંખ્યારેખાની મદદથી પૂર્ણાંકોની બાદબાકી		
	સ્વાધ્યાય 6.3		
7. અપૂર્ણાંક સંખ્યાઓ			
7.1	પ્રાસ્તાવિક		
7.2	અપૂર્ણાંકો		
	સ્વાધ્યાય 7.1		
7.3	સંખ્યારેખા પર અપૂર્ણાંકો		
7.4	શુદ્ધ અપૂર્ણાંકો		
7.5	અશુદ્ધ અને મિશ્ર અપૂર્ણાંકો		
	સ્વાધ્યાય 7.2		
7.6	સમઅપૂર્ણાંક		
7.7	અપૂર્ણાંકોનું અતિસંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ		

ઘોરણ-8 વિજ્ઞાન (પ્રથમ સત્ર)

1. પાક ઉત્પાદન અને વ્યવસ્થાપન		સ્વાધ્યાય	7.7	વન્ય પ્રાણી અભ્યારણ	
1.1	ખેત પદ્ધતિઓ	4. પદાર્થો: ધાતુ અને અધાતુ		7.8 રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન	
1.2	પાક ઉત્પાદનની મૂળભૂત પદ્ધતિઓ	4.1	ધાતુ અને અધાતુનાં ભૌતિક ગુણધર્મો	7.9 રેડ ડેટા બૂક	
1.3	ભૂમિને તૈયાર કરવી	4.2	ધાતુ અને અધાતુનાં રાસાયણિક ગુણધર્મો	7.10 સ્થળાંતર	
1.4	વાવણી	4.3	ધાતુ અને અધાતુનાં ઉપયોગો	7.11 કાગળનું રિસાયક્લિંગ	
1.5	કુદરતી અને કૃત્રિમ ખાતર ઉમેરવું	સ્વાધ્યાય		7.12 પુનઃવનીકરણ	
1.6	સિંચાઈ	5. કોલસો અને પેટ્રોલિયમ		સ્વાધ્યાય	
1.7	નીંદણથી રક્ષણ	5.1	કોલસો	8. કોષ - રચના અને કાર્યો	
1.8	લણણી	5.2	પેટ્રોલિયમ	8.1	કોષની શોધ
1.9	સંગ્રહ	5.3	કુદરતી વાયુ	8.2	કોષ
1.10	પ્રાણીઓ દ્વારા ખોરાક	5.4	કેટલાક કુદરતી સંસાધનો મર્યાદિત છે.	8.3	સજીવોમાં કોષની સંખ્યા, આકાર અને કદમાં વિભિન્નતા જોવા મળે
	સ્વાધ્યાય		સ્વાધ્યાય	8.4	કોષ રચના અને કાર્ય
2. સૂક્ષ્મજીવો: મિત્ર અને શત્રુ		6. દહન અને જ્યોત		8.5	કોષનાં ભાગો
2.1	સૂક્ષ્મજીવો	6.1	દહન શું છે	8.6	વનસ્પતિકોષ અને પ્રાણીકોષની તુલના
2.2	સૂક્ષ્મજીવો ક્યાં રહે છે	6.2	આપણે આગને કઈ રીતે નિયંત્રિત કરી શકીએ		સ્વાધ્યાય
2.3	સૂક્ષ્મજીવો અને આપણે	6.3	દહનનાં પ્રકારો	9. પ્રાણીઓમાં પ્રજનન	
2.4	હાનિકારક સૂક્ષ્મજીવો	6.4	જ્યોત	9.1	પ્રજનનનાં પ્રકાર
2.5	ખોરાકની જાળવણી	6.5	જ્યોતનું બંધારણ	9.2	લિંગી પ્રજનન
2.6	નાઇટ્રોજન સ્થાપન	6.6	બળતણ એટલ શું	9.3	અલિંગી પ્રજનન
2.7	નાઇટ્રોજન ચક્ર	6.7	બળતણની કાર્યક્ષમતા		સ્વાધ્યાય
	સ્વાધ્યાય		સ્વાધ્યાય		
3. સંશ્રલેપિત(કૃત્રિમ) રેસાઓ અને પ્લાસ્ટિક		7. વનસ્પતિઓ અને પ્રાણીઓનું સંરક્ષણ			
3.1	સંશ્રલેપિત રેસાઓ શું છે	7.1	વનનાબૂદી અને તેના કારણો		
3.2	સંશ્રલેપિત રેસાઓનાં પ્રકાર	7.2	વનનાબૂદીનાં પરિણામો		
3.3	સંશ્રલેપિત રેસાઓના ગુણધર્મો	7.3	વન તેમજ વન્યજીવનનું સંરક્ષણ		
3.4	પ્લાસ્ટિક	7.4	જૈવ આરક્ષણ વિસ્તાર		
3.5	પસંદગીનાં પદાર્થ તરીકે પ્લાસ્ટિક	7.5	વનસ્પતિસૃષ્ટી અને પ્રાણીસૃષ્ટી		
3.6	પ્લાસ્ટિક અને પર્યાવરણ	7.6	સ્થાનિક જાતિઓ		

ઘોરણ-7 વિજ્ઞાન (પ્રથમ સત્ર)

1. વનસ્પતિમાં પોષણ		4.4	ઉષ્માનું સંચરણ	8.5	ગાજવીજ સાથેનું વાવાઝોડું અને ચક્રાવાત
1.1	વનસ્પતિમાં પોષણનાં પ્રકાર	4.5	ઉનાળાની ઋતુ અથવા શિયાળાની ઋતુમાં પહેરવેશ માટેનાં વસ્ત્રો	8.6	ચક્રાવાતને લીધે થતો વિનાશ
1.2	પ્રકાશસંશ્લેષણ-વનસ્પતિમાં ખોરાક બનાવવાની પ્રક્રિયા		સ્વાધ્યાય	8.7	સુરક્ષાનાં અસરકારક પગલા
1.3	વનસ્પતિમાં પોષણનાં અન્ય પ્રકારો	5. એસીડ, બેઇઝ અને ક્ષાર		8.8	આધુનિક ટેકનોલોજીની મદદ
1.4	મૃતોપજીવીઓ	5.1	એસીડ અને બેઇઝ		સ્વાધ્યાય
1.5	જમીનમાં પોષકતત્વો ફરી કેવી રત આવે છે.	5.2	આપણી આસપાસનાં કુદરતી સૂચકો	9. ભૂમિ	
	સ્વાધ્યાય	5.3	તટસ્થીકરણ	9.1	ભૂમિ જીવનથી ભરપૂર
2. પ્રાણીઓમાં પોષણ		5.4	રોજિંદા જીવનમાં તટસ્થીકરણ	9.2	ભૂમિની રૂપરેખા
2.1	ખોરાક મેળવવાની જુદી જુદી પદ્ધતિઓ		સ્વાધ્યાય	9.3	ભૂમિનાં પ્રકારો
2.2	મનુષ્યમાં પાચન	6. ભૌતિક અને રાસાયણિક ફેરફારો		9.4	ભૂમિનાં ગુણધર્મો
2.3	ઘાસ ખાતા પ્રાણીઓમાં પાચન	6.1	ભૌતિક ફેરફાર	9.5	ભૂમિમાં ભેજ
2.4	અમીબામાં ખોરાક ગ્રહણ અને પાચન	6.2	રાસાયણિક ફેરફાર	9.6	ભૂમિ દ્વારા પાણીનું શોષણ
	સ્વાધ્યાય	6.3	લોખંડનું કટાવું	9.7	ભૂમિ અને પાક
3. રેસાથી કાપડ સુધી		6.4	સ્ફટિકીકરણ		સ્વાધ્યાય
3.1	ઊન		સ્વાધ્યાય		
3.1.1	ઊન આપવાવાળા પ્રાણીઓ	7. હવામાન, આબોહવા અને આબોહવાની સાથે પ્રાણીઓનું અનુકૂલન			
3.1.2	રેસાઓમાંથી ઊન	7.1	હવામાન		
3.1.3	રેસાઓમાંથી ઊનમાં રૂપાંતરની પ્રક્રિયા	7.2	આબોહવા		
3.2	રેશમ	7.3	વાતાવરણ અને અનુકૂલન		
3.2.1	રેશમનાં કીડાની જીવનગાથા	7.3.1	ધ્રુવ પ્રદેશ		
3.2.2	કોશેટોમાંથી રેશમ સુધી	7.3.2	વિષુવવૃત્તીય વર્ષાવનો		
3.2.3	રેશમ બનાવવાની પ્રક્રિયા		સ્વાધ્યાય		
	સ્વાધ્યાય	8. પવન, વાવાઝોડું અને ચક્રાવાત			
4. ઉષ્મા		8.1	હવા દબાણ કરે છે		
4.1	ઠંડું અને ગરમ	8.2	પવનનો વેગ વધવાને લીધે હવાનું દબાણ ઘટે છે		
4.2	તાપમાનનું માપન	8.3	ગરમ થવાથી હવાનું કદ વધે છે		
4.3	પ્રયોગશાળામાં વપરાતું થર્મોમીટર	8.4	પૃથ્વી પરની સપાટી અસમાન રીતે ગરમ થવાને લીધે પવનનો પ્રવાહ ઉત્પન્ન થાય છે.		

ઘોરણ-6 વિજ્ઞાન (પ્રથમ સત્ર)

1. ખોરાક: ક્યાથી મળે છે?		4.2.5	પારદર્શકતા	8.1.3	મિજાગરા સાંધા
1.1	ખોરાકની વિવિધતા		સ્વાધ્યાય	8.1.4	અચલ સાંધા
1.2	ખાદ્યસામગ્રી અને તેના સ્ત્રોત	5. પદાર્થોનું અલગીકરણ		8.2	પ્રાણીઓની ચાલ
1.3	ખાદ્યસામગ્રી તરીકે વનસ્પતિનાં ભાગ અને પ્રાણીજપેદાશો	5.1	અલગીકરણની પદ્ધતિઓ	8.2.1	અળસિયું
1.4	પ્રાણીઓ શું ખાય છે	5.1.1	હાથ વડે વીણવું	8.2.2	ગોકળગાય
	સ્વાધ્યાય	5.1.2	અનાજનું છડવું	8.2.3	વંદો
2. આહારનાં ઘટકો		5.1.3	ઉપણવું	8.2.4	પક્ષીઓ
2.1	વિભિન્ન પ્રકારનાં ખાદ્યપદાર્થોમા શું હોય છે	5.1.4	ચાળવું	8.2.5	માછલી
2.2	વિવિધ પોષક દ્રવ્યો આપણા શરીર માટે શું કાર્ય કરે છે	5.1.5	નિક્ષેપણ, નિતારણ, ગાળણ	8.2.6	સાપ કેવી રીતે ગતિ કરે છે
2.3	સમતોલ આહાર	5.1.6	બાષ્પીભવન		સ્વાધ્યાય
2.4	ત્રુટીજન્ય રોગો	5.1.7	અલગીકરણની એક કરતા વધુ પદ્ધતિનો ઉપયોગ		
	સ્વાધ્યાય		સ્વાધ્યાય		
3. રેસાથી કાપડ સુધી		6. આપણી આસપાસ થતા ફેરફારો			
3.1	કાપડમાં વિવિધતા	6.1	શું બધા જ ફેરફારોને હંમેશા ઉલટાવી શકાય છે		
3.2	રેસા	6.2	શું ફેરફાર કરવાની અન્ય કોઈ રીત હોઈ શકે		
3.3	કેટલાક વાનસ્પતિક રેસાઓ		સ્વાધ્યાય		
3.4	કપાસનાં તાંતણાનું કાંતણ	7. વનસ્પતિની જાણકારી મેળવીએ			
3.5	તાંતણાંથી કાપડ	7.1	છોડ, ક્ષુપ અને વૃક્ષ		
3.6	કાપડનાં મટીરિયલનો ઇતિહાસ	7.2	પ્રકાંડ		
	સ્વાધ્યાય	7.3	પર્ણ		
4. વસ્તુઓનાં જૂથ બનાવવા		7.4	મૂળ		
4.1	આપણી આજુબાજુની વસ્તુઓ	7.5	પુષ્પ		
4.2	પદાર્થોના ગુણધર્મો		સ્વાધ્યાય		
4.2.1	દેખાવ	8. શરીરનું હલનચલન			
4.2.2	સખતપણું	8.1	માનવશરીર અને તેનું હલનચલન		
4.2.3	દ્રાવ્ય અથવા અદ્રાવ્ય	8.1.1	ખલ-દસ્તો સાંધો		
4.2.4	વસ્તુઓ પાણીમાં તરે છે અથવા ડૂબી જાય છે	8.1.2	ઊખળી સાંધો		

શિક્ષણનો અધિકાર

સર્વ શિક્ષા અભિયાન
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે